

קרנפי שומרון

רק באיחור, לצערי, אני מתפנה להגיב על ניסיונה של החלבנה הירחנית (הסבר יבוא) דמתקריית הרב משה לוינגר להחזירני מרכזי הרעה ולהשכילני אורחות מוסר, למען אמצא גם אני את עצמי. בשבילים ובכרכים אל המדינה הגדולה העתידית. כי מציון תצא תורה ודבר ה' מקרית-ארבע.

אני מתייחס כמובן למאמרו של הרב. לא לזרז את הרגלים השונים. שנתפרסם בחוברת שלפני האחרונה (מס' 97) של נקודה. עיתון היישובים ביהודה, שומרון וחבל עזה. שיש המצפים אותו ליש"ע ויש החוזרים עם רשע. בקיצור: השטחים הכבושים.

נשאלת השאלה, למה לו לרב לוינגר מחיל-הישע שלנו המאמץ הגדול הזה להחזירני למוטב? הנימוק שהוא עצמו מעלה, בהסתמך על המקורות, אינו משכנע במיוחד. מסתבר כי ישראל עשויה אגודה אחת. וכל פירוד סותר את העקרון שאכן יש ניצוץ אלוהי בכל אדם מישראל. אפילו בן ח'.

מכאן הצורך המתעורר מפקידה לפקידה להפנות את המבט הסלחני ל"אחים תועים" מסוגי, "אחים יקרים מבית שלא זכו ללמוד" את שרוב לוינגר ומרעיו מבית תחכמוני שלהם שנו וגם למרד. בקיצור: משכנע לא תתעלם.

אומנם, מורה ומתווה כבוד הרב, לפעמים מתחשק מאוד לשלוח אחים יקרים שכמוני לעזאזל, ר"ל, או כלשון הנוטפת מור ולבונה שלו, "להיפרד מעליהם": "נכון שבמים קשים, בימים שאחים תועים מרברים לעתים בשבח הערבים יותר משבח היהודים — מתחשק קצת להיפרד, מתחשק להקים מסגרות לחדר". והרי אותן "מסגרות לחדר" כבר קיימות: מקצתן בבית-הכלא ומקצתן כבר (או עדיין) מחוצה לו. ממיכלאות צאן השמים-בחלקם של "אור שמח", עבור דרך כנופיות המקדימים-נעשה-לנשמע של אחינו יקירי המתתה מקצת-האיכרים, וכלה ב"אוהבי נשק" למינהם כק"ק קרית-ארבע (ראה צילום) — הכל מלא "מסגרות לחדר".

אבל חשק לחדר ופוליטיקה לחדר. בסופו של דבר מנצחים מצוקים את האראלים והרב מקבל ייסורי נאהבה ומפנה אליי אמרוי.

מי שיטרח לקרוא בעיון את דבריו ימצא כאן גם נימוקים שונים-בתכלית למיתקפת אהבה לא צפויה זו על אלה. שלא זכו ללמוד. מסתבר לפתע שאני (אתה, את, אנתון), כלומר, כל החולקים על דרכם של נביאיישק אלה של "מדינת ישראל הקדושה" שבה "גם הצבא וכוחות המטרה המיועדים לשמור על המדינה קדושים" — ואף יש להם "במידה מסויימת קדושה מיוחדת" (!), כל עוד אינם מפריעים להם, כמובן — מהווים "מיכשול שמן" בדרכם. "יש רעש גדול בעם, יש רעש גדול בתקשורת, ואילו כבוד הרב ועמיתיו היו מעדיפים רווקא את הרממה הדקה של בית-הקברות.

ברשימה בעמוד שכן, מפענח אחד, יהושע זוהר, את פשר "המיכשול השמן" ו"הרעש הגדול"

הפאשיון והאסטיקה

של שקספיר. או:

מעבר לשכל הישר

כאשר מוסדות רמימלה כמו נשיא, יו"ר הבית, שר החינוך וכד' עוסקים בתוכני המדינה הריכונית בגירוש-שדים גיועניים והשפעת ריבוקים פאשיסטיים ואנטי-דמוקרטיים אין הם, בסך הכל, אלא משחקים לידהם של משנאי היהדות מימים ימימה... אין קל ופשטני מהכפשת מפעל התחיה הלאומית שלנו בסיסמאות הבנאליות וחסרות המוכן של פאשיון וטר טליטריות אירופיים. למרבה הצער נפלו ה"ה" הרצוג, הלל ונכון — והמחירים-מחזיר קים אחרים — קורבן לפשטנות הזאת ולפיתוי המוצא קל, הפרטיזני, ממבין הגי שמתה של תחיה לאומית שאין משלה על פני הארץ... לבני הרוז הזה מותר לדעת גם את ההבדלים בין סוגי הטוטליטריות השונים שניפקה החברה ההיא (הפאשיס-טית) בעת החדשה — ובהתאם לכך לרסן את ההערכה המוסרית של מניעיהם. הכי ללות אינפנטיליות מסוג הפאשיון "חובק הכל" (סיפורות, אמנות, מחשבה, מין, כלי כלה, רת, ספורט ואמונה טפלה) ככירי חרזני-ניוון מרוסלים מסוג נתן זך (ראה לרוגמה את קישקוש הפילוסופיה הטר טליטרסית שלו בעמודי מה שנקרא לאחרונה, המדור הסיפורי של העולם הזה) אינן מעידות על הכנה תורה של ההיסטוריה האירופית עצמה — או אפילו על ידיעתה גרידא, במחילה — וגם לא על יושר אינטלקטואלי מופלג... מדוע דרוש היום אומץ-לב כה גדול כדי להודות בעובדות הידועות זה מכבר כי היו מקרים שבהם פנינו ומסולני הצילו יהודים... וכי מה שקרוי פאשיון בתולדות היכשת הצפוני-מערבית הוא תופעה ררוס אירופית תחומה ומוגבלת שהקשר בינה לבין הפנטסיה האנטישמית של הנאציזם הוא, לפחות, כהקשר שבין סרחון הוימה הדינגווי לבין האסטיקה של מחזות שקספיר.

מ. בן-יוסף (הגר)
מעבר לשכל הישר,
נקודה, גיליון מס' 98

אולי עברנו את הגיל... תמה הדינאמיות של הנעורים.

על רקע זה — ולא על רקע שמן-המישחה של אחרות-העם ואהבת-אחים מפי נושאי רגל הפלגנות ושינאת-האחים בישראל — יש להבין את הפעילות המיסיונרית "לתיקון מבנים". רקע זה מסביר את הצורך הרחוף במיפגני-ראווה כגון זה שנערך לאחרונה בחברון, כדרך שהוא מסביר את הפנייה אל מי שכבוד הרב ממשיך בטוב טעמו ל"חלבנה" זו אשר, כדבריו, "היתה אחד מסימני הקטורת אף-על-פי שהיתה סימן בעל ריח רע". מצבו של "הגוש" שלנו באמת אינו שפיר כל-כך, כנראה, אם הוא זקוק לבעלי הריח הרע, כדי שגם הם "יתקפלו" לפני הקוואקים של הקדוש ברוך-הוא. אלה, מצידם, מקווים ל"עוצמת אור כה גדולה... עד כדי כך שהרע לא רק 'לא ירים ראש' כלפי הטוב, לא רק 'יתקפל' כלפי הטוב, אלא אפילו יסרב להיוולד" מול עוצמת הטוב. טובם של הקרנפים, כמובן.

ואת "עוצמת האור" הזאת אין סיכוי רב שה"חלבנה" — "המיכשול השמן" בדרכה של "ברית הביריונים" החדשה וסיקריקה — תעניק להם מרצונה.

נתן זך ■

נ.ב. לאחר כתיבת דברים אלה הגיעתני החוברת של נקודה (מס' 98) ובה מאמרו של מ' בן-יוסף (הגר), שמתכוון במיסגרת, מה לעשות: תמידי אעדיף נבל שפיו וליבו שוים לעצרת רשע מתחסר. איך אמר שלום עליכם שלנו: "מונבתא רחורתא לא תעביד שטריימלתא" (מונב החזיר אין עושים שטריימל).

כפרים

שווייק היהודי עולה ארצה

איליה ארנבורג
חייו הסוערים של לאזיק רויטשוואניץ
מרוסית: ציפורה בר
ספריה לעם, עם עובד, 230 עמ'

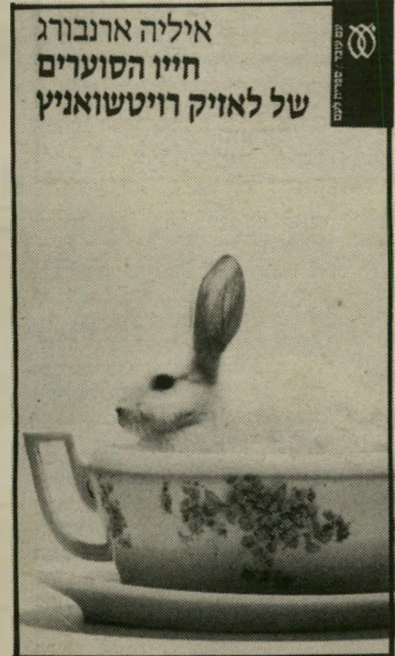
כל ספר ומזלו, כך במקור וכך גם בתרגום. גם אם לא היתה כאן כוונת-מכוון, הנה קשה להשתכנע כי אך מיקרה הוא שסיפור היהודי ביותר של איליה ארנבורג, שנכתב ב-1927 ויצא לאור שנתיים לאחר-מכן, מיתרגם לעברית רק ב-1986, כלומר, כמעט שישים שנה אחרי חיבורו. נראה שצריך היה לחכות לימי ההתפתחות הגדולה מישראל המיתוס הממלכתי כדי להעלות לישראל את עצמותי היבשות של הכפר לאזור רויטשוואניץ, שבשכילו אין מדינה ממש בלי חזירים, ואפילו ב"מולדתנו היהודית" (פלשתינה — א"י) יש ייצוג מכובד בהחלט ל"דבר אחר" הלבן ההוא — בין על ארבע ובין על שתיים.

חייו הסוערים הוא ספר כפירה, והוא גם ספר הכפירה היחיד של סופר הידוע יותר בקונפור-מיום הלא-תמיד-אמין שלו (וזכור ביקורו הכפוי של ארנבורג בישראל בשנות החמישים המאוחרות — מטוסו נאלץ לחנות בלוד בשל תקלה טכנית — שבו סירב הסופר האנטי-ציוני במופגן לעזוב את נמל-התעופה או לדבר עם איש). לגבי סופר שאימץ לו את ההלכה המרכסיסטית-לניניסטית בגיל צעיר יחסית, ואף מצא מקום לקלוט בתוכה את גירסתה הסטלינית, הרי הכפירה כאן מפתיעה ממש. צריך אדם לחזור ולהזכיר לעצמו כי הספר נכתב בביטחה היחסית של הגלות הרישמית בפאריס (שם שימש ארנבורג, בין השאר, כתב לעיתונים סובייטיים) כדי להבין כיצד ראה אור ספר פרי-עטו של סופר סובייטי המציג את "ממשלת הפועלים והאיכרים" של ארצו כמידרשה לשוטטים ולצבועים וחממה למלשינים ואומרי-אמן מתחסדים, שביניהם נשחקים להם שלומיאלים וסווגו של הרויט-שוואניץ (או השוואנץ האדום) שלנו. שהרי אין זה מיקרה שהחייט העלוב מהוגל המשמש גיבור סיפורנו נוטל עימו לכל מקום, לא את ספר התהלים לאלוהיו שבו חדר להאמין (הוא כמובן חייט "מרעי" עכשיו), כי אם את תמונתו של "ברית-הלינינים הפורטוגלי" לנרדפי כל העולם. אשר אין כל סכנה שיתאחרו, וזה כנראה הסגולה היחידה כנגד העין הרעה האורבת להם בכל אשר יפנו. ואולי באמת מוטב לצייר את השר על הקיר מאשר להתקל בו בסימטה חשוכה או במישרד חקירות מעורר חלחלה. אחרי הכל, הנחמה היחידה שנותנה גם לרויטשוואניץ למיניהם היא כי הכל חולף, בכלל זה גם החיה הרדודגלית על דיוקנאותיה השונות.

ספר רציני שאינו רציני כלל. לאזיק (קיצור-תרגום של אליעזר האסור), החייט האמין שלנו המגמא ארצות כמו כוסות תה רותח הצורב את השפתיים, הוא שאר-בשר-ורוח של חייל אמין ידוע, אף הוא שוטה-החכם או חכם משתטה. בעצם, הוא-הוא השווייק היהודי, שבניגוד לקודמו הצ'י אינו זוכה להגיע ל"שעה שש אחרי המילחמה" שלו. עמיתו הצ'י תופס בצוק העתים כלבים ונתפס בתורו לעבורת הצבא, ואילו "האסור" היהודי-הגורד המועד לכל פורענות שלנו מתקן טלאים ונתפס לכל בתי-הכלא האפשריים, החל באלה שבהם ניתנות ארוחות חמות והלב פשוט אינו מניח להיפרד מכותליהם, וכלה באלה המצוידים כרוטמיים-טרים (גם הריט-מייסטרס, רבי-הפרשים, נתאדמו לצורך סיפורו של ארנבורג), מכות משופרא רשופרא, חברה טובה וכיוצא באלה מיני כולירה ופגעים רעים.

כשווייק מידוענו משכבר, אף לאזיק הוא טיפוס חברתי, ארוז בעור משוכה — עמיד מאוד בפני מהלומות ומלקות — שאינו נבהל בנקל ("מה איכפת לי אם משמים אותי בשלושה סעיפים או בארבעה? זו סתם טאטיסטיקה"), הידוע שבשעת הרחק צריך יהודי להיות מוכן גם להקפי את רומא בריצה קלה כשהוא שותת דם לעיני אפיפיור ישוב על שרפרף וזה, גם למלא את מקומו של קוף חולה בקירוס, גם להמליץ על שמן הרגים האיסלנדי של הד"ר רוקנקופף וגם לשחק את הצדיק עושה-הנפלאות ומבטל האיטורים לטובתם של יהודים "העונדים קארטים אפילו על הבטן". שהרי השכיל להבין "טרם מלא לו שלוש-עשרה... שהטלית אינה ררושה לאיש ושמוטב למצוא על אס-הדרך מאתיים אלף רובל ואפילו שלושה רובלים." כי גם בשלושה אפשר להזין את החוש האסתי במראה נקניקיות כחלון ראווה ("איזה יופי! איזה מיכחול!").

בקיצור: יהודי חולס-גדול, כמו מנחם-מנדל של שלום עליכם אבל אינו מזלזל גם בקטנות: ונב דגמלות, פרוסת לחם, ורצוי — כמה

"כתיתות" (קציצות). כשווייק גם הוא "בור ועם הארץ" הנוחר בעת שאחרים לומדים את "הרברים החשובים", אך מומחה מעין כמוהו לדברים. ה"בלתי-חשובים" ואף שוקל כתיבת "מדריך מצויין" נוסח בדיק לכת-הסוחר האירופיים, תחום התמחותו. גם שמו שלו הולך לפניו והוא לא יוותר עליו בכל מחיר, אף לא במחיר התהילה המעמדית של "מועמד" לחברות במפלגה הקומוניסטית. סוף סוף מה איכפת לו ללאזיק להיהפך בימינו אפילו לספרטקוס רוזולוקס-נבורגסקי (מלשון) רוזה לוקסנבורג וספרטקוס מנהיג העבדים, שבשמו דגלו הספרטקיסטים (הגרמניים) "לא, הוא את שמו לא ישנה. יען כי הוא "מיכנה-על" אבל "מרכסיסט שרוף" (צימוק דרמשמע), ככלל, הוא אחד ההיבטים היותר משעשעים של הספר הוא השימוש במילון המרכסיסטי לצרכים פארודיים. וכך הוא נודד לו, ה"מומחה לענייני מתחזים" שלנו, מארץ לארץ, נמלט או מגורש על פני המפה של אירופה בין שתי מילחמות העולם — ואף לפלשתינה הרחוקה הוא מגיע. שלא בטובתו. שכן כאן באה "התוכנית ההגיגית של חייו" הבלתי-היגיונית לקציה, והוא בן 33-34, כמעט בן גילו של יהודי נרדף אחר שאף הוא החזיר כאן את נישמתו לבוראו באנחה היסטורית. מה לעשות, אדם לא ניתן לו לבחור לא את הדרך ולא את

